

TARİH DERSLERİNDE TARİHİ FİLM VE DİZİLERİN KULLANIMINA İLİŞKİN ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ: TRABZON ÖRNEĞİ*

*Semih AKTEKİN**
Zeynep ÇOBAN****

ÖZ

Bu araştırmanın amacı tarih öğretiminde tarihi film, sinema ve TV dizilerinin kullanılma durumuna ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşlerini tespit etmektir. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen anket ve mülakat kullanılmıştır. Geliştirilen anket 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Trabzon il merkezindeki farklı liselerdeki 439 öğrenciye uygulanmıştır. Ayrıca 13 tarih öğretmeni ile mülakat yapılmıştır. Verilerden elde edilen bilgilere göre öğretmen ve öğrenciler tarihi film ve dizilerin tarih öğrenmeye önemli katkıları olacağını düşünmektedirler. Ancak uygulamada film ve diziler tarih derslerinde yeterli şekilde kullanılmamaktadır. Makalede öğretmen ve öğrenci görüşleri dikkate alınarak çeşitli çözüm önerileri geliştirilmiş ve film ve dizilerin izlenilmesinin ancak planlı etkinliklerle desteklenirse başarıyı ve tarih derslerine olan ilgiyi artıracığı vurgulanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Tarih öğretimi, tarihi filmler, Türkiye’de tarih dersleri ve filmler

VIEWS OF TEACHERS AND STUDENTS ON THE USE OF HISTORICAL FILMS AND SERIES IN HISTORY LESSONS: THE TRABZON CASE

ABSTRACT

The aim of this research is to identify the opinions of teachers and students about the use of historical films, TV series and cinemas in

---

* Bu makale, danışmanlığı Yrd. Doç. Dr. Semih Aktekin tarafından yapılan ve KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsünde 2011 yılında Zeynep ÇOBAN tarafından hazırlanan ‘Tarih Derslerinde Tarihi Film ve Dizilerin Kullanımına İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** *Yrd. Doç. Dr.*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fak., Tarih Eğitimi ABD, TRABZON

*** Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, TRABZON

history teaching. In the research, the questionnaire and the interview developed by the researcher are used as data collection tools. The questionnaire is carried out with 439 students from different secondary schools in Trabzon city centre during 2010-2011 educational year. Moreover, thirteen history teachers were interviewed so as to clarify their perceptions about the issue and preferences as to whether or not they use films and TV series during history lessons. The study shows students and teachers think that historical movies and TV series have important contribution to history learning. However, these materials are not widely used in schools. As a result of the research, some recommendations have been made about the issue. This study emphasizes that integrating films and TV series into classroom facilities would increase success and interest in history lessons as long as they are used in line with well planned activities.

Keywords: Samsun, Pontus, Gang Activities

Giriş

Ülkemizde son yıllarda ilk ve ortaöğretim programlarında çeşitli değişiklikler yapılmış ve birçok dersin işlenişinde yeni yöntem ve yaklaşımlar uygulanmaya başlanmıştır. Tarih dersleri de yeni yaklaşımlar ışığında yeniden değerlendirilmiş ve bu derslerde farklı yöntem ve araçların kullanımıyla ilgili çeşitli çalışmalar yürütülmüştür. Çağdaş ülkelerde tarih öğretimi, problem çözme becerisinin geliştirilmesi, yaratıcı düşünme, empati gibi kavramlarla birlikte anılmakta ve tarih ezberlenecek bir konu alanı olmaktan çok, bir araştırma ve soruşturma yöntemi olarak sunulmaktadır.¹ Türkiye’de de tarih derslerinde öğrencilerin sadece dersi dinleyen, sorgulamayan, ezberci anlayışa sahip bireyler olarak değil tarih konularını ders dışında da merak eden, eleştirel düşünmeyi seven, tarihle ilgili sorgulayıcı bireyler olarak yetiştirmeyi amaçlayan birçok öneride bulunulmuştur.² Yeni öğretim yaklaşımlarında öğrencilerin tarih derslerinde öğrenmesini destekleyici araçlar ve özellikle de görsel araçlar oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda tarihi film ve diziler tarih derslerinde kullanılabilecek önemli materyaller arasında yer

¹ F. Paykoç, ‘Tarih Öğretiminde Duyuşsal Alanın Rolü,’ *Tarih Öğretimi ve Ders Kitapları - Buca Sempozyumu*, İstanbul 1995, s.331-333; M. Safran, *Tarih Öğretimi Makale ve Bildiriler*, Ankara 2006; S. Aktekin- P. Harnett- M. Öztürk- D. Smart, (Ed.), *Çok Kültürlü Bir Avrupa İçin Tarih ve Sosyal Bilgiler Eğitimi*, Ankara 2009.

² B. Ata, ‘Tarih Derslerinde Dokümanlarla Öğretim Yaklaşımı’, *Türk Yurdu Dergisi*, Ankara 2002, Cilt: 22, Sayı:175, s. 80-86; G. Yalavuz, *Türkiye’de Tarih Öğretiminde Aktif Yöntemin Uygulanışı*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir 2002; M. Demirel-İ. Turan, (Ed.), *Tarih Öğretim Yöntemleri*, Ankara 2009; M. Safran, (Ed.), *Tarih Nasıl Öğretilir? Tarih Öğretmenleri İçin Özel öğretim Yöntemleri*, İstanbul 2010.

almaktadır. Filmler, tarihi anlamamızda ve algılamamızda, geçmişini yorumlamada ve somut hale getirmede, tarihsel gerçekliği farklı yönleriyle kavramada önemli kaynaklardır. Türkiye’de son yıllarda tarihi olay ve kişileri ele alan film ve TV dizilerinde sayı ve nitelikçe artış gözlenmekte ve bu dizi ve filmler gittikçe toplumun ve öğrencilerin tarih öğrenmesinde daha etkili hale gelmektedirler. Bu yüzden tarihi filmlerin ve TV dizilerinin öğrenciler üzerinde yaratacağı etkiyi anlamamızın, öğrencilerin yanı sıra öğretmenlerin de konuya ilişkin görüşlerini öğrenmenin yapılandırmacı tarih öğretimi anlayışının yaygınlaşmasına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

Tarih Öğretiminde Görsel Materyal Kullanımı ve Filmler

Etkili tarih öğretiminde en önemli faktörlerin başında birden çok duyu organına hitap eden farklı materyallerin kullanımı gelmektedir. Öğrencilerin aktif şekilde tarih öğrenmelerini sağlamak için mektuplar, belgeler, raporlar, fermanlar, posterler resmi yazışmalar, haritalar, gazeteler, fotoğraflar, kitaplar, yıllıklar vb. dokümanların yanı sıra³ birden çok duyu organına hitap eden filmler de önemli materyallerin başında gelmektedir.⁴ Kullanılacak görsel materyaller öğrenciyi derse çekeceği gibi daha çok şey hatırlamasını da sağlayacaktır. Tarih, kanıtlar ve belgeler vasıtasıyla geçmişini keşfetme çabasıdır ancak kanıtlar ve belgeler her zaman konuyla ilgili her şeyi söylemezler. Bu sebeple geçmişini zihnimizde yapılandırmak için tarihsel düş gücümüzü veya imgelem yeteneğimizi kullanırız.⁵ Görsel materyal kullanımı aktif ve katılımcı eğitimi artıracak gibi, tarihsel düş gücünü kullanmada ve yaratıcı düşünme biçimini geliştirmede önemli bir etken olarak karışımıza çıkmaktadır. Tarih öğretiminin içerisine görsel materyal kullanımının girmesi tarih dersini soyutluktan kurtarmakta ve ona somut bir anlam kazandırmaktadır.⁶ Tosh’a⁷ göre yazılı ve sözlü dil, coğrafi yüzey şekillerinin durumu ve insan yapımı maddi kalıntılar, güzel sanatlar ile fotoğraf ve film gibi tarihsel kaynaklar, insanların geçmişteki faaliyetlerinden geriye kalan her türlü bulguyu içerir. Hem görsel hem de işitsel bir materyal olarak kullanılacak filmler, belgeseller ve TV dizileri görsel materyal olmasının yanı sıra işitsel olarak da kulağa hitap ettiği için bilgilerin daha kalıcı hale gelmesine olanak sağlayan ve tarih öğretiminde de kullanılacak önemli materyallerdendir.

³ J. Fines, *Evidence: The Basis of the discipline? The Journal of Teaching History*, Routledge, London 1994, s.3.

⁴ N. Pronay-B. Smith-T. Hastie, *The Use of Film in History Teaching*, London 1972.

⁵ D. Dilek, *Tarih Derslerinde Öğrenme ve Düşünce Gelişimi*, Ankara 2007, s. 77.

⁶ B. Akbaba, “Tarih Öğretiminde Görsel Kaynaklardan Yararlanma”, *Tarih Nasıl Öğretilir?*, Mustafa Safran (Ed.), İstanbul 2010.s.170-183.

⁷ J. Tosh, *Tarihin Peşinde - Modern Tarih Çalışmasında Hedefler, Yöntemler ve Yeni Doğrultular*, Çev. Özden Arıkan, İstanbul 2005, s. 31.

Tarihi film, tarihi bir olayı konu alan, bu olayın geçtiği çağı, çevreyi, kişileri yansıtan film türüdür.⁸ Dorsay'a⁹ göre sinemanın tarihe eğilmesinin ayrı bir önemi ve anlamı vardır. Sanat ya da daha özel olarak sinema, ilk başından beri içinde bulunduğu tarihsel ve toplumsal dönemin koşullarını bize yansıtmış ve tarihe tanıklık yapmıştır. Sinema çok geniş yığınlarca birden izlenme ve onları etkileme potansiyeli dolayısıyla ortak ve toplumsal bilinci oluşturmada oldukça önem arz eder. Özön'e¹⁰ göre tarihi film dünün gerçeğini yansıtmak amacı ile yapılır. Sinema ya da filmler kimi zaman gerçek olayları konu edindiği gibi kimi zaman da kurgusal olaylara yer verirler. Ancak her iki durumda da gerçeklik algısını vermek için çaba sarf ederler. Tarihi filmler için de durum böyledir. Olayın geçtiği zamana gitmek ve o zaman içerisinde varmış gibi kendini hissetmek ve o karakterlerin yerine kendini koymak bireyleri o dönemi anlamaya daha fazla itmekte, izleyici o dönemde geçen olayları daha iyi anlamlandırabilmektedir.

Filmler, çekildikleri toplumun ve dönemin ekonomik, siyasi ve kültürel yapısı, insanların yaşam biçimi, sanata olan ilgisi, adet ve geleneklerine ilişkin oldukça fazla bilgiler içerir. Bu bağlamda tarihi film, dizi ve belgeseller bireylerin değişen tutumlarını, değişen sosyal meseleleri ve kaygıları anlamaya katkıları açısından öğrenciler için önemli yararlar sağlar.¹¹ Ders kitapları kimi zaman tarihi anlamada ve algılamada yetersiz kalabilir. Filmler bu anlamda hem öğretici hem de eğlendirici bir rol üstlenir. Bu kapsamda daha akıcı bir anlatım ve daha da büyük bir gerçeklik etkisi ya da yanılması için sinemanın taşıdığı potansiyel çok uzun süre önce fark edilmiş bulunmaktadır.¹² Geçmişte yaşanmış olayların, kurgusal bir şekilde ekrana aktarılması tarih öğretiminde yarar sağlayabileceği gibi, öğrencilerde de geçmiş algısı yaratmada önemli yere sahiptir. Öğrenciler bu sayede geçmiş olayları daha iyi canlandırabilmekte ve tarihe karşı ilgileri artmaktadır.¹³ Filmler geçmişi bugüne getirerek yeni kuşakların da yaşanmış olaylara dair bir fikir edinmesine yardımcı olur ve öğrencilerde tarihe karşı merak uyandırır.¹⁴ Ders kitapları ile tarih dersini işlerken öğrencinin sadece bilişsel alanı çalışmakta iken film kullanımı ile beraber öğrencinin duyuşsal alanı da harekete geçirilebilir.¹⁵ Tarihi filmler, öğrencilere tarihsel empati yeteneği kazandırabilir. Bu durumda öğrencilerden

⁸ N. Özön, *100 Soruda Sinema Sanatı*, Ankara 1982, s. 290.

⁹ A. Dorsay, *Sinema ve Çağımız*, İstanbul 1998, s. 171.

¹⁰ Özön, *a.g.e.*, s. 159.

¹¹ R. Stradling, *20. Yüzyıl Avrupa Tarihi Nasıl Öğretilmeli?*, Çev: Ayfer Ünal, İstanbul 2003, s. 234.

¹² P. Burke, *Afişten Heykele, Minyatürden Fotoğrafa Tarihin Görgü Tanıkları*, Çev: Zeynep Yelçe, İstanbul 2003, s. 173.

¹³ R. Brooks-M. Aris-I. Perry, *The Effective Teaching of History*, London 1999, s. 7.

¹⁴ D. Chansel, *Beyaz Perdedeki Avrupa-Tarih Öğretimi ve Sinema*, Çev: Nurettin Elhüseyni, İstanbul 2004, s. 4.

¹⁵ Paykoç, *a.g.e.*, s.331-335.

istenen şey, başka bir dönemde ve başka bir yerde yaşamış başka kişilerin zihinlerine girmeleri, onların karşılaştığı sorunlara, zorluklara ve tercihlere gerçekçi bir yaklaşımla tepki vermeleridir.¹⁶ Tarih derslerinde öğrencilere yaşadıkları dönemden çok uzak zaman dilimleriyle ilgili konular hakkında, genelde sözlü anlatıma dayalı olarak verilen soyut bilgilerin somutlaştırılmasında diğer görsel materyaller kadar filmler de oldukça önemlidir.¹⁷ Sinema ve filmler sayesinde öğrenciler tarihte yaşanmış olaylarla ve yaşayan kişilerle birebir ilişki kurar. Gerçekliği tamamıyla hisseder ve tarihi olayların analizini kendisi yapar.¹⁸ Tarih eğitiminde kullanılacak filmler, sinema ya da TV dizileri tıpkı resimler gibi geçmiş öğrencilerin gözünde basit ve anlaşılır bir hale getirmede, tarih öğretmenlerine yardımcı olacak unsurlardandır.¹⁹ Özetle sinema ya da filmlerin giderek de tarihsel dizilerin artmasıyla dizilerin tarih derslerinde kullanımını artırmak hem öğrenci açısından hem de eğitim açısından büyük değer taşımaktadır.

Yeni Tarih Dersi Öğretim Programlarında Filmlerin Yeri

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından 2007 yılından itibaren yenilenen Tarih dersi öğretim programlarının açıklamalar kısmında ‘öğrencinin aktif katılımını sağlamak, dersi daha etkili ve zevkli hale getirebilmek için farklı yöntem ve teknikleri içeren etkinlikler planlanması’ gerektiğinden bahsedilmektedir.²⁰ Programlarda yer alan film kullanımıyla ilgili açıklamalar şunlardır:

1.Tarih derslerinde görsel iletişim araçlarına yer verilmeli; tepegöz, slayt, bilgisayar, televizyon vs. etkin olarak derste kullanılmalıdır. Kazanımlarla ilgili belgesellerden, filmlerden vb. yararlanılmalıdır.²¹

2.Film etkinliklerinde; ders saatleri göz önünde bulundurulmalı, kazanımın içeriğine uygun filmin belli bölümleri etkinliklerde kullanılmalıdır.

3.Etkinliklerde kullanılacak metin ve görsel malzemeler (resim, fotoğraf, karikatür, afiş, gazete, dergi, film, belgesel vb.) öğrenci seviyesine uygun

¹⁶ Stradling, *a.g.e.*, s. 11.

¹⁷ S. Öztaş, *Tarih Öğretimi Filmler-Tarih Öğretiminde Film Kullanılmasının Öğrenci Başarısı Üzerine Etkisi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2007; İ. H. Demircioğlu, ‘Tarih Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi’, *Ahmet Yesevi Üniversitesi Bilgi Dergisi*, Ankara 2007, Sayı:42, s.77.

¹⁸ Brooks ve diğerleri, *a.g.e.*, s. 4-7.

¹⁹ J. Blyth, *History in Primary Schools*, British, British Library Caloguin in Publication Data, 1989; Akbaba, *a.g.m.*, s.173.

²⁰ MEB, ‘Ortaöğretim 9.Sınıf Tarih Dersi Programı’ 2007, <http://ogm.meb.gov.tr> [Giriş Tarihi:04/07/2011].

²¹ MEB, ‘Ortaöğretim 9.Sınıf Tarih Dersi Programı’, 2007, <http://ogm.meb.gov.tr> [Giriş Tarihi:04/07/2011].

ve pedagojik olmalıdır.²²

4.Kütüphane ve müze koleksiyonları, tarihi mekânlar, tarihi fotoğraflar, gazeteler, günlükler, dergiler, belgesel filmler, tanık anlatıları, nüfus sayım sonuçları, vergi kayıtları, istatistiksel derlemeler ve ekonomik göstergeler gibi çok değişik kaynaklardan tarihsel veri elde eder.²³

Programdaki kazanımlara yönelik olarak hangi filmlerin hangi ünitelerde kullanılabileceğine dair tarih programlarında çeşitli öneriler de yer almaktadır: 9. sınıf Tarih dersi programındaki Uygarlığın Doğuşu ve İlk Uygarlıklar ünitesinde Hititleri anlatan bir belgesel; Türk İslam Devletleri (10-13.Yüzyıllar) ünitesinde TRT yapımı “Asya’nın Kandilleri” belgeseli; Türkiye Tarihi (11-13. Yüzyıl) ünitesinde “Cengizhan” filmi önerilmektedir. 10.sınıf programında yer alan Beylikten Devlete (1300-1453) ünitesinde Osmanlı Devleti’nin kuruluşu ile ilgili belgesel veya filmler; Dünya Gücü: Osmanlı Devleti (1453-1600) ünitesinde XV ve XVI. yüzyıllarda Osmanlı Devleti ile ilgili film, belgesel, tiyatro oyunu vb. etkinlikler; Arayış Yılları (XVII. Yüzyıl) ünitesinde TRT yapımı olan IV. Murat filmi; En Uzun Yüzyıl (1800-1922) ünitesinde Sarıkamış Harekatı ve Sarı Gelin belgesel filmleri tavsiye edilmiştir. 11.sınıf programında Türklerde Sanat ünitesinde “Kalem İşİ Osmanlı klasik süsleme sanatları ile ilgili belgeseller; 12.sınıf T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programında Milli Mücadelede Türk Telgrafçıları adlı film; Atatürk’ün Ölümü ünitesinde Atatürk ile ilgili belgeseller önerilmiştir. 12. sınıf Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi Dersi Öğretim Programında Yumuşama Dönemi ve Sonrası ünitesinde Yuri Gagarin ve Neil Armstrong’un uzay çalışmalarıyla ilgili belgesel ve filmlerini izletme tavsiye edilmektedir. Son olarak da Küreselleşen Dünya ünitesinde “Dünyadaki bilim, kültür, sanat ve spor alanındaki gelişmelere örnek verir” kazanımı için sinema ödülleri, film festivalleri ve gösterilen filmleri araştırma bir etkinlik örneği olarak programda yer almaktadır.

Görüldüğü gibi yeni Tarih programları okullarda film ve belgesel kullanımını teşvik etmekte ve değişik kazanımlar için çeşitli film ve belgesellerin izletilmesini tavsiye etmektedir. Ancak uygulamada durumun ne olduğu ve öğretmenlerin bu tavsiyeleri ne oranda uyguladıkları yapılacak araştırmalarla ortaya çıkarılabilir. Bu çalışma da okullardaki film ve belgesel kullanımıyla ilgili mevcut durumu tespit etmeyi amaçlamıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı tarih öğretiminde tarihi filmler ve TV

²² MEB, “Ortaöğretim 11.Sınıf Tarih Dersi Öğretim Programı”, 2009, <http://ogm.meb.gov.tr> [Giriş Tarihi:04/ 07/ 2011].

²³ MEB, “Ortaöğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretim Programı”, 2010, <http://ogm.meb.gov.tr> [Giriş Tarihi:04/ 07/ 2011].

dizilerinin kullanımına dair öğretmen ve öğrenci görüşlerini tespit etmektir. Ayrıca televizyon dizileri ve tarihi filmlerin ders içerisinde öğretmenler tarafından kullanılıp kullanılmadığını belirlemek, kullanılmıyorsa kullanılmama nedenlerini ve filmlerden derslerde daha verimli yararlanmak için yapılması gerekenleri tespit etmek amaçlanmıştır. Yukarıdaki amaçlar ışığında çalışma boyunca aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır:

1. Tarihi filmler ve TV dizilerinin kullanımına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri nelerdir?

2. Öğretmenler tarih derslerinde film ve TV dizisi kullanmakta mıdır? Kullanmıyorlarsa bunun nedenleri nelerdir?

3. Ders öncesi ve sonrası, izletilen filmlere dair değişik etkinlikler yapılmakta mıdır?

4. Tarihi film ve dizi kullanımının öğrencilere katkısı nelerdir?

5. Tarihi film ve dizilerin daha etkili kullanılması için neler yapılabilir?

Araştırmanın Yöntemi ve Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada betimsel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada konu ve amaca bağlı olarak; a- Farklı sınıflardaki öğrencilerin konuyla ilgili görüşlerini ve mevcut durumu tespit etmek için bir anket formu, b- Öğretmenlerin tarih öğretiminde filmlerin kullanılmasına dair görüşlerini tespit etmek, konunun daha iyi algılanmasını sağlamak ve derinlemesine öğrenmek amacıyla düzenlenmiş mülakat formları veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Trabzon il merkezindeki ortaöğretim kurumlarında farklı lise türlerinde okuyan öğrenciler ve tarih öğretmenleri oluşturmaktadır. Trabzon merkezindeki üç değişik ortaöğretim türündeki 8 farklı okulda eğitim gören öğrenciler ve Trabzon ili üç değişik lise türündeki 5 okulda görev yapan tarih öğretmenleri örneklemi oluşturmuşlardır. Bu liselerdeki 439 öğrenci ile anket ve 13 öğretmenle mülakat yapılarak veriler elde edilmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 49.7'sini (n=218) Genel Lise öğrencileri, % 26.7'sini (n=117) Anadolu Lisesi öğrencileri ve % 23.7'sini (n=104) Meslek Lisesi öğrencileri oluşturmaktadır. Öğrencilerin % 53.5 'ini (n=235) erkek öğrenciler ; % 46.5 'ini (204) kız öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çoğu 11. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. 11. sınıf öğrencileri örneklemin % 41.7'sini (n=183) oluşturmaktadır. Katılımcıların % 31.7'sini (n=139) 10. sınıf öğrencileri, % 26.7'sini de (n=117) 9. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Anketler Mayıs ayında yapıldığından üniversite sınavına hazırlanan ve derslere devam etmeyen 12. sınıf öğrencileri uygulamaya dahil edilmemiştir.

Verilerin Analizi

Kişisel bilgiler formu ve anket formları, SPSS for Windows 16,0 paket program ile çözümlenmeye tabi tutulmuştur. Bulgular bölümünde, ilk önce örneklem grubuna ait öğrencilerin yapısını tanıttıcı, katılan kişi sayısı (n) ve yüzde dağılımları (%) incelenmiştir. Ardından araştırmaya katılan öğrencilerin konuyla ilgili düşünceleri araştırmanın amaçlarına bağlı olarak alt bölümler halinde incelenmiş ve tablolar halinde sunulmuştur. Kaydedilen mülakatların deşifre edilen metinleri dikkatlice okunarak, verilen cevaplar kategorize edilmiştir. Mülakat analizleri yapılırken öğretmenlerin görüşleri gerekli durumlarda doğrudan alıntı yoluyla yansıtılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Tablo 1: “Tarih derslerinden hoşlanıyor musunuz?” sorusuna verilen cevapların oranı

	n	%
Evet	235	53.5
Hayır	41	9.3
Bazen	163	37.2
Toplam	439	100.0

Tablo 1’deki veriler öğrencilerin “tarih dersinden hoşlanıyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplara ait kişi sayısı ve yüzde değerleridir. Tablo 1’e göre öğrencilerin % 53.5’i evet, % 37.2’si bazen ve % 9.3’ü hayır cevabını vermişlerdir. Bu değerlere bakıldığında öğrencilerin büyük çoğunluğunun tarih dersinden hoşlandığı söylenebilir.

Tablo 2: “Derslerde kullanılan yöntem ve tekniklerden hangisi tarih derslerine olan ilginizi artırır ?” sorusuna verilen cevapların oranı

Yöntem ve Teknikler	n (sayı)	% (yüzde)
Film izletme	304	69.2
Tartışma	238	54.2
Örnek olay	210	47.8
Gösteri	191	43.5
Anlatım	178	40.5
Soru-cevap	178	40.5
Rol Yapma	139	31.7
Gösterip Yaptırma	120	27.3
Beyin Fırtınası	109	24.8
Drama	102	23.2
Görüş Geliştirme	91	20.7
Proje	79	18.0
Problem Çözme	51	11.6

Tablo 2'ye göre tarih derslerine ilgiyi artıracak yöntemler ve tekniklerden ilki 69.2'lik bir yüzde ile "film izletme"dir. Bunu % 54.2 ile "tartışma" tekniği takip etmektedir. Ardından % 47.8'lik bir yüzde ile örnek olay tercih edilirken bunları takiben % 43.5'lik yüzde ile gösteri, % 40.5'lik bir yüzde ile de anlatım ve soru-cevap gelmektedir. % 31.7'lik yüzde ile takiben rol yapma gelmektedir. Diğer yöntem ve tekniklerin ilgiyi artırdığını düşünen öğrencilerin yüzde oranı diğerlerine göre daha azdır. Tablo 2'den anlaşılmaktadır ki film izletme tarih dersine olan ilgiyi artırmaktadır ve bu şekilde düşünen öğrencilerin oranı oldukça yüksektir

Tablo 3: "Tarih derslerinin işlenişinde öğretmeniniz hangi yöntem ve teknikleri kullanmaktadır?" Sorusuna Verilen Cevapların Oranı

Yöntem ve Teknikler	n	%
Anlatım	382	87.0
Soru-cevap	310	70.6
Tartışma	189	43.1
Örnek olay	153	34.9
Film izletme	90	20.5
Görüş geliştirme	89	20.3
Problem çözme	53	12.1
Beyin fırtınası	44	10.0
Gösterip yaptırma	41	9.3
Proje	36	8.2
Rol yapma	33	7.5
Gösteri	31	7.1
Drama	12	2.7

Tablo 3'teki verilere bakıldığında öğrencilerin % 87'si ders işlerken öğretmenlerinin anlatım yöntemini kullandığını söylemektedir. Anlatımı takiben en çok kullanılan % 70.6'lık bir yüzde ile soru-cevap tekniği, ardından % 43.1'lik bir oranla tartışma yöntemi gelmektedir. Bunların yanı sıra % 20.5'lik yüzde ile film izletme ve % 20.3'lük yüzde ile görüş geliştirme tekniği diğerlerini izlemektedir. Tablo 3'e bakıldığında görülmektedir ki problem çözme (% 12.1), beyin fırtınası (% 10.0) veya gösterip yaptırma (% 9.3) gibi yöntem ve tekniklerin kullanımı oldukça azdır. Bu durum göstermektedir ki tarih öğretmenleri dersin işlenişinde daha çok geleneksel yöntemleri kullanmaktadırlar.

Tablo 4: “Tarih derslerinizde görsel materyallerden hangisi kullanılmaktadır?” sorusuna verilen cevapların oranı

Materyaller	n	%
Haritalar	270	61.5
Fotoğraf ve Resimler	181	41.2
Kavram Haritaları	180	41.0
Powerpoint Sunumlar	120	27.3
Filmler	99	22.6
Grafik ve Şekiller	72	16.4
İnternet	70	15.9
Karikatürler	28	6.4
Afişler	22	5.0
Posterler	13	3.0

Öğrencilere tarih derslerinde kullanılan görsel materyallerin neler olduğu sorulmuştur. Tablo 4’e göre derslerde en çok kullanılan materyal % 61.5’lik yüzde ile haritalar olarak işaretlenmiştir. Haritaları takiben % 41.2 ile fotoğraflar ve resimler ikinci sırayı, kavram haritaları % 41.0’lık yüzde ile üçüncü sırayı almaktadır. Ardından % 27.3 ile powerpoint sunumlar ve % 22.6 ile filmler gelmektedir. Diğer materyaller, grafik ve şekiller % 16.4 ve internet % 15.9 oranında kullanılmaktadır.

Tablo 5: “Materyallerden hangileri derse olan ilginizi artırır ?” Sorusuna Verilen Cevapların Oranı

Materyaller	N	%
Filmler	310	70.6
Fotoğraf ve Resimler	287	65.4
Karikatürler	181	41.2
Powerpoint Sunumlar	161	36.7
Haritalar	149	33.9
Grafik ve Şekiller	96	21.9
Kavram Haritaları	94	21.4
Posterler	88	20.0
Afişler	85	19.4

Öğrencilere listede verilen materyallerden hangisinin tarih derslerine olan ilgilerini artıracığı sorulmuştur. Tablo 5’te görülen verilere göre filmler % 70.6, fotoğraf ve resimler % 65.4, karikatürler % 41.2’lik bir yüzdeyi içermektedir. Bunları takiben, Powerpoint sunumlar ve haritalar gelmektedir. Görülmektedir ki filmler en yüksek yüzde oranı ile tarih dersine ilgiyi artıracak materyallerin başında gelmektedir.

Tablo 6: “Ne tür TV dizilerini düzenli olarak takip etmektesiniz?”

Dizi Türleri	n	%
Macera ve Polisiye	263	59.9
Gençlik Dizileri	222	50.6
Tarihi Diziler	138	31.4
Aşk Konulu Diziler	134	30.5
Töre Konulu Diziler	47	10.7

Tablo 6’deki verilere göre en çok izlenen TV dizi türü % 59.9 oranında macera ve polisiye dizileri, % 50.6 oranında gençlik dizileri ve % 31.4’lük bir yüzde ile tarihi dizilerdir. Bunları takiben diğer diziler gelmektedir. Bu cevaplar tarihi dizi izleme oranının orta sıralarda tercih edildiğini göstermektedir.

Tablo 7: “Takip ettiğiniz tarihi TV dizilerinin adlarını yazar mısınız?”
Sorusuna Verilen Cevaplar

Diziler	n	%
Muhteşem Yüzyıl	119	27.1
Elveda Rumeli	28	6.4
Hatırla Sevgili	19	3.9
Kırık Kanatlar	13	3.0
Çemberimde Gül Oya	12	2.7
Denizler İmparatorluğu	6	1.4
Muhteşem Kraliçe	4	0.9
Bu Kalp Seni Unutur mu?	3	0.7
Çağrı	3	0.7
Deli Saraylı	3	0.7
Merlin	3	0.7
Camelot	3	0.7

Öğrencilere şimdiye kadar takip ettikleri tarihi dizilerin neler olduğu sorulmuştur. Tablo 7’ye bakıldığında en çok izlenen tarihi TV dizisi 27.1’lik yüzde ile “Muhteşem Yüzyıl”, % 6.4’lük yüzde ile “Elveda Rumeli” ve % 4.3’lük yüzde ile “Hatırla Sevgili” dizisi olduğu görülür. Ardından “Kırık Kanatlar” ve “Çemberimde Gül Oya” dizileri gelmektedir.

Tablo 8: “İzlediğiniz tarihi filmlerin adlarını yazar mısınız?”
Sorusuna Verilen Cevaplar

Filmler	n	%
120	113	25.7
Battal Gazi	61	13.9
Son Osmanlı Yandım Ali	47	10.7
Truva	46	10.5
Veda	42	9.6
Kara Murat	38	8.6
Mustafa	32	7.3
Dersimiz Atatürk	26	5.9
Devrim Arabaları	20	4.6
Köroğlu	19	4.3
300 Spartalı	19	4.3
Sarı Zeybek	18	4.1
Tarkan	15	3.4
Çanakkale Geçilmez	14	3.2
Cennetin Krallığı	13	3.0
Nefes	12	2.7
Malkoçoğlu	11	2.5

Öğrencilere bugüne kadar izledikleri tarihi filmlerin neler olduğu sorulmuştur. Tablo 8’e göre en çok izlenen film % 25.7’lik oranla “120” filmidir. “Battal Gazi” % 13.9’luk oranla ikinci sırada gelmektedir. Verilen cevapların çeşitliliği öğrencilerin farklı tarihi filmleri takip ettiğini göstermektedir.

Tablo 9: “İzlediğiniz tarihi dizi ve filmlerden hangisi en çok sizi etkiledi?”

Filmler ve Diziler	n	%
120 (Yüz yirmi)	80	18.2
Muhteşem Yüzyıl	33	7.5
Battal Gazi	20	4.6
Veda	17	3.8
Mustafa	10	2.3
Kara Murat	9	2.1
Nefes	8	1.8
Devrim Arabaları	7	1.6
Çanakkale Geçilmez	7	1.6

“İzlediğiniz tarihi dizi ve filmlerden hangisi en çok sizi etkiledi? Niçin?” sorusuna verilen cevaplarda en yüksek değer % 18.2’lik oranla “120” filmidir. Bunu % 7.5’lik oranla “Muhteşem Yüzyıl” ile % 4.6’lık yüzde “Battal Gazi” ile takip etmektedir. Ardından % 3.8’lik yüzde ile “Veda” ve % 2.3’lük yüzde ile “Mustafa” gelmektedir. Niçin? sorusuna 39 öğrenci cevap vermiş olup, genelde verilen yanıtlar “120” filminde yoğunlaşmıştır. Bu soruyu cevaplayan öğrencilerin 19’u tarihi filmlerden etkilenme nedeni olarak filmdeki askerlerin ülkeleri için sonuna kadar fedakârlık yapmaları ve ülkelerine sonuna kadar güvenmeleri olduğunu söylemişlerdir. 6 öğrenci, tarihi ve özellikle de Türk tarihini çok iyi anlattıkları için filmlerden etkilendiklerini dile getirmişlerdir. 5 öğrenci tarihte yaşayan insanların yaşam koşullarını etkileyici buldukları için izlediklerini söylemişlerdir. 3 öğrenci savaş sahnelerini ve kullanılan görsel efektleri etkileyici bulduklarını ifade ederken, 2 öğrenci etkilenme nedenlerini iyilerin kazanması olarak belirtmiştir. 1 öğrenci, Atatürk’ü çok iyi anlattığı için tarihi filmlerden etkilendiğini söylerken, 1 öğrenci ise hem günümüzü ve hem geleceği anlamada tarihi filmlerin etkileyici olabileceğini ifade etmiştir.

Tablo 10: “Tarih öğretmenleriniz dersin işlenişinde bugüne kadar tarihi TV dizileri ve filmleri kullandılar mı ?”

	n	%
Evet	62	14.6
Hayır	375	85.4
Toplam	439	100.0

Tablo 10’a göre bu soruya “evet” yanıtı verenlerin yüzdesi % 14.6, hayır yanıtı verenlerin yüzdesi % 85.4’tür. Bu durum göstermektedir ki öğretmenlerin çok büyük bir oranı derslerde tarihi film veya TV dizisi kullanmamaktadır.

Tablo 11 : “Öğretmeniniz size sınıfta hangi tarihi filmleri izletti ?”

	n
Sarıkamış	18
Çanakkale Destanı	14
120	12
Kurtuluş	4
Fatih Sultan Mehmet	3
Peygamberimizin Hayatı	2

Bu soruya verilen cevaplarda birçok film ismi söylenmiş olup en çok izletilen filmler Tablo 11’de belirtilmiştir. Buna göre öğretmenlerin en çok izlettiği film “Sarıkamış”tır. Bunu Çanakkale Destanı ve “120” filmi takip etmektedir. Çanakkale ile ilgili filmler öğretimin neredeyse her kademesinde

izlettirilmiştir. Lisede ise çoğunlukla izlettirilen film ya da öğrencilerin en çok verdikleri film ismi “120” olmuştur.

Tablo 12 : “Filmleri izlettirmeden önce onlarla ilgili ve sonrasında yapılacak etkinliklerle ilgili bilgilendirme yapıldı mı ?”

	n	%
Evet	40	64.5
Hayır	22	35.5
Toplam	62	100.0

Tablo 10’da 62 öğrenci öğretmenlerinin film izlettiğini söylemişti. Tablo 12’de de bilgilendirme yapıldı diyen öğrenci sayısı 40’tır. Bu durum film izleten öğretmenlerin çoğunun filmle ilgili bilgilendirme yaptığını göstermektedir.

Tablo 13: “Film izleme sonrası sınıfta filmle ilgili herhangi bir faaliyet yapıldı mı?”

	n	%
Evet	39	62.9
Hayır	23	37.1
Toplam	62	100.0

Tablo 13’teki verilere göre film izleten öğretmenlerin çoğunluğunun filmden sonra bir faaliyet yaptığı görülmektedir.

Tablo 14: “Faaliyet sonrası filmler ve kitaptaki bilgiler / diğer kaynaklarla karşılaştırıldı mı?”

	n	%
Evet	31	50
Hayır	31	50
Toplam	62	100.0

Tablo 14’e göre film izleten öğretmenlerin yarısının film izlettikten sonra filmleri kitaptaki bilgiler ve diğer kaynaklarla karşılaştırmaktadır.

Tablo 15’teki verilere göre öğrenciler tarihi dizi ve film izlemenin kendilerine en büyük katkısının “Tarihi bilgimi artırmama ve bilmediklerimi aydınlatmama yardımcı oldu.” seçeneğidir. Ardından en çok işaretlenen seçenek % 58.5’lik oranla “Geçmişini daha iyi anlamlandırmama yardımcı oldu” seçeneğidir. Üçüncü olarak % 46.2’lik oranla “Geçmiş ve gelecek arasında bağlantı kurmama yardımcı oldu” cevabı gelmektedir. Bunları takiben % 44.9’luk oranla “Tarih dersine karşı ilgimi artırdı” cevabı gelmektedir.

Tablo 15: “İzlemiş olduğunuz tarihi film ve dizilerin size en büyük katkısının ne olduğunu düşünüyorsunuz?” sorusuna verilen cevaplar

Tarihi bilgimi artırmama ve bilmediklerimi aydınlatmama yardımcı oldu.	270	61.5
Geçmiş daha iyi anlamlandırmama yardımcı oldu.	257	58.5
Geçmiş ve gelecek arasında bağlantı kurmama yardımcı oldu.	203	46.2
Tarih dersine karşı ilgimi artırdı.	197	44.9
Dersi monotonluktan kurtarıp, eğlenceli ve zevkli bir hale getirerek derse dikkatimi çekti.	168	38.3
Tarih dersine karşı bakış açımı değiştirmemde etkili oldu.	157	35.8
Sadece siyasi tarih değil kültürler ve medeniyetler hakkında da bilgiler vererek tarihe bakış açımı tek yönlülüğten kurtarmamı sağladı.	150	34.2
Tarihi geçmiş somut hale getirmeme yardımcı oldu.	149	33.9
Birden fazla duyu organımı harekete geçirdiği için konuları daha iyi anlamamı sağladı.	129	29.4
Diğer	62	14.1

Diğer cevaplar ve verilen oranlar şunlardır: % 38.3'lük oranla “Dersi monotonluktan kurtarıp, eğlenceli ve zevkli bir hale getirerek derse dikkatimi çekti” cevabı gelirken, % 35.8'lik oranla “Tarih dersine karşı bakış açımı değiştirmemde etkili oldu” cevabı verilmiştir. Öğrencilerin % 34.2'si “Sadece siyasi değil kültürler ve medeniyetler hakkında da bilgiler vererek tarihe bakış açımı tek yönlülüğten kurtarmamı sağladı” cevabını verirken % 33.9'luk oran “Tarihi geçmiş somut hale getirmeme yardımcı oldu” cevabı vermiştir. 29.4 % 'lük oran “Birden fazla duyu organımı harekete geçirdiği için konuları daha iyi anlamamı sağladı.” cevabını verirken % 14.1'lik oran ise “Diğer” şikkını işaretlemiştir. Katılımcılar filmler ve diziler aracılığıyla tarihi bilgilerinin arttığını ve bilinmeyenler konusunda aydınlandıklarını düşünmektedirler.

Tablo 16: “Tarihi filmlerin kitap okuma alışkanlığı olmayan öğrencilere olumlu etkisi olabileceğine inanıyor musunuz?” sorusuna verilen cevapların oranı

	n	%
Evet	263	59.9
Hayır	88	19.4
Bazen	91	20.7
Toplam	439	100.0

Tablo 16'daki verilere göre “Tarihi filmlerin kitap okuma alışkanlığı olmayan öğrencilere olumlu etkisi olabileceğine inanıyor musunuz?” sorusuna

araştırmaya katılan öğrencilerin % 59.4'ü “evet”, % 20.7'si “bazen”, % 19.4'ü “hayır” cevabını vermiştir. Bu cevaplar öğrencilerin tarihi filmlerin kitap okuma alışkanlığı olmayan öğrenciler üzerinde oldukça fazla etkisi olduğunu düşündüğünü göstermektedir.

Tablo 17: Derslerinizde belli tarihi konularla ilgili izlenirse faydalı olacağını düşündüğünüz film veya diziler neler olabilir?” Sorusuna Verilen Cevaplar

	n	%
120	25	5.7
Muhteşem Yüzyıl	23	5.2
Elveda Rumeli	8	1.8
Veda	8	1.8
Truva	8	1.8
Dersimiz Atatürk	6	1.4
Çemberimde Gül Oya	4	0.9
Mustafa	4	0.9
Cennetin Krallığı	4	0.9
Battal Gazi	4	0.9
Son Osmanlı Yandım Ali	4	0.9

Tablo 17'ye göre en fazla önerilen tarihi film % 5.7'lik yüzde ile “120” olduğu görülmektedir. Ardından % 5.2'lik yüzde ile “Muhteşem Yüzyıl” cevabı gelmektedir. Bu dizi ve sinema filmlerini “Elveda Rumeli”, “Veda” ve Truva” gibi tarihi film ve TV dizileri gelmektedir.

Öğretmenlerle Yapılan Mülakatlardan Elde Edilen Bulgular

Bu kısımda 5 değişik okulda görev yapan 13 öğretmenle yapılan mülakatlardan elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Öğretmenlere, “tarih derslerinde ders kitabı ve haritalar dışında tarihi TV filmi ve dizilerini bir materyal olarak kullanmakta mısınız?” sorusu sorulmuş olup, 13 öğretmenden 7'si “evet”, 4'ü “hayır” 2'si ise “zaman zaman” şeklinde cevaplar vermiştir.

‘Film ve dizi kullanımının derslere ilgiyi artırdığını düşünüyor musunuz?’ sorusuna öğretmenlerin 12'si “kesinlikle”, “evet” yanıtını verirken, 1 öğretmen “zaman zaman” cevabını vermişlerdir. Film ve dizilerin ne şekilde kullanıldığını anlamaya yönelik sorulara 7 öğretmen izletim öncesi bilgi verdiklerini ifade ederken, 2 öğretmen konu sonunda bilgi verdiğini söylemiştir. Öğretmenler genellikle film sonrasında yapılacak etkinliklerle ilgili açıklama yapmadıklarını, öğrencilerle izlenen film üzerine ancak izletim sonrası konuştuklarını ifade etmiştir.

“Filmi ya da diziyi izletirken nasıl bir yol izliyorsunuz?” sorusuna 11 öğretmen “filmi izletip, izletim sonrası öğrencilerin fikirlerini alıyoruz.” şeklinde cevap vermiştir. Öğretmenlerden 1’i “filmi durdurup aralarda bilgi veriyorum.” şeklinde cevaplamıştır. 1 öğretmen de “filmi önce kendim izlerim, bazı bölümleri ayırırım. Filmi yapılandırıp nereye vurgu yapacağımı belirlerim ve daha sonra öğrenci görüşleri alırım.” şeklinde cevap vermiştir.

“Film kullanmıyorsanız sebebi nedir? sorusuna öğretmenlerden 5’i kullanmama nedeni olarak okulun imkânlarının yetersiz olduğunu ifade etmişlerdir. 6 öğretmen ise okullarının müsait olduğunu ve teknik donanım bakımından sıkıntı olmadığını okullarının destek verdiğini, teknik donanımdan ziyade zamanın yeterli olmadığını söylemişlerdir.

Mülakat sonuçlarına göre en çok izlenen tarihi film ya da TV dizisi, 7 öğretmenin verdiği cevapla “120” olmuştur. 3 öğretmen “Kurtuluş”, 2 öğretmen “Kuruluş” cevabını vermişlerdir. Bunun dışında izlenen filmler “Truva” (1 öğretmen), “Attila” (1 öğretmen), “Dersimiz Atatürk” (1 öğretmen), “Hatırla Sevgili” (1 öğretmen), “The Pasific” (1 öğretmen), “Küçük Ağa” (1 öğretmen), “Cengizhan” (1 öğretmen), “Veda” (1 öğretmen) “Kubilay” (1 öğretmen) filmleridir. Ayrıca öğretmenlerin hepsi “Çanakkale” ile ilgili belgesel filmler izlettiklerini ifade etmişlerdir.

“Film ve dizilerin tarih derslerinde kullanımının olumlu veya olumsuz yanları nelerdir? sorusuna öğretmenlerin tamamına yakın bir kısmı (10 öğretmen) olumlu yanları olduğundan söz etmişler ve şu cevapları vermişlerdir:

- a. “Derse ilgiyi artırır, monotonluktan kurtarır.”
- b. “Eğlenceli hale getirir.”
- c. “Kalıcılığı artırır.”

Buna karşılık, 3 öğretmen olumlu yanlarının yanında bazı olumsuz yanlarının olabileceğinden söz etmiş ve bu olumsuzlukları şöyle ifade etmişlerdir:

- a. “Bir gerçeği değiştirerek veren filmler olabilir.”
- b. “Her daim izletilirse zarar verici olabilir.”
- c. “Öğrencileri hazırcılığa itebilir.”
- d. “Gerçeklerden sapılabilir.”

“Filmleri derste kullanmanızın ardından ulaşmayı düşündüğünüz hedefe ulaşabildiniz mi?” sorusuna öğretmenlerin 4’ü “evet, 4’ü “hayır” cevabını vermişlerdir. 4 öğretmen de “kısmen” cevabını vermiştir. “Mevcut tarih programlarının tarihi film ve dizilerin kullanımını teşvik ettiğini düşünüyor musunuz?” sorularına 6 öğretmen “özendiricilik var fakat müfredat yoğun ve uygulama sıkıntısı var, ders saati az” şeklinde cevap vermiştir. 1 öğretmen “müfredat özendirici olsa da salonların dizaynına dair teknik sorunlar vardır.” demiştir. 2 öğretmen müfredatın özendirici olmadığı ve teşvik etmediğini ifade ederlerken, 4 öğretmen de “kısmen” cevabını vermişlerdir.

“Film kullanırken sorunlar neler olabilir?” sorusuna verilen cevaplar

sıralanacak olursa; 10 öğretmen müfredatın yoğunluğu, zaman probleminin olması, ders saatlerinin azlığını ilk aşamada problem olarak nitelendirirken, 8 öğretmen materyallerin yetersizliği ve teknik problemlerin olmasını sorun olarak sıralamışlardır. Bu sorunlara dair öneriler ise şunlardır:

- a. Teknik problemler çözülmeli, proje ve bilgisayar odaları artırılmalıdır.
- b. Tarih sınıfları yapılmalıdır.
- c. Bilgisayarlardan sorumlu kişiler olmalıdır.
- d. Okul imkanları iyileştirilmelidir.
- e. İzletilecek filmler Türk Tarih Kurumu ya da MEB'in süzgecinden geçirilmeli ve çok iyi seçilmelidir.
- f. Ders saatleri artırılmalıdır.

Özetle öğretmenlere göre film kullanımının olumlu birçok yanı olmakla birlikte bazı olumsuz durumlarla da karşılaşılabilir. Mülakatlardan tarihi filmlerin daha fazla kullanılabilmesi ve yeterince verim alınabilmesi için bazı sorunların aşılması gerektiği ortaya çıkmıştır.

Sonuç ve Öneriler

Öğretmen ve öğrenci görüşlerinin alındığı bu araştırmada tarih öğretiminde tarihi film ve TV dizilerinin kullanımına ilişkin verilerden ortaya şu sonuçlar çıkmıştır:

Filmler ve diziler tarih derslerini monotonluktan kurtarmada, geçmişin aydınlatmada ve geleceğe yön vermede, geçmiş ve gelecek arasında bağ kurmada oldukça yararlı materyallerdir. Okullarda tarihi film ve TV dizilerini kullanmak etkili öğrenmeyi gerçekleştireceği gibi öğrenci başarısına da katkıda bulunacaktır. Tarih dersi sıkıcı ve monoton ders olmaktan çıkacak öğrencilerin dikkatini daha fazla çekecektir. Böylece tarih dersleri de tarih öğretimi de zevkli hale gelecektir. Tarihi filmler ve TV dizileri öğrencilerin tarih dersine olan ilgisini artırmakta, öğrencilerin geçmiş ve gelecek arasında bağlantı kurmasına yardımcı olmaktadır. Öğrenciler tarihe dair bilinmeyenleri öğrenmede filmlerin faydalı bir materyal olduğunu düşünmektedirler.

Bu araştırma kapsamında ortaya çıkan bir diğer sonuç, tarihi filmlerin faydalı olduğuna inanılsa da tarih derslerinde kullanılma oranının düşük olduğudur. Öğrencilere uygulanan anketlerin sonuçlarına bakıldığında görülmektedir ki düzenli olarak, Çanakkale gibi belgesel filmlerin dışında izletilen herhangi bir film yoktur. Gerek öğrenci gerek öğretmen cevaplarından genellikle "Çanakkale" konulu belgesellerin izletildiği görülmüştür. Öğrencilerin okul dışında en çok izledikleri tarihi film ise "120" dir. Bu film öğrenciler tarafından oldukça etkileyici bulunmuştur. Her ne kadar tarihi film izleme ve izletme oranı düşük olsa da izlenenler ışığında öğrenciler ve öğretmenler tarihi filmlerin ve TV dizilerinin öğrencilerin tarih dersine olan ilgisini artırdığını ifade etmişlerdir.

Çıkan sonuçlardan görülmektedir ki filmlerle ilgili ve filmin sonrasında yapılacak etkinliklerle ilgili öğrencilere yeterince bilgi verilmemektedir. Ayrıca film izleme sonrası herhangi bir etkinliğin yapılma oranı da yok denecek kadar azdır. Bu da filmlerin etkili kullanımını olumsuz etkilemektedir.

Filmlerin kullanımına dair özellikle öğretmenler tarafından ders sürelerinin film kullanma noktasında yeterli olmadığı ve bu sebeple tarih derslerinde film kullanımının tercih edilmediği dile getirilmiştir.

Yukarıda ele alınan araştırma sonuçları ışığında film ve TV dizilerinin tarih derslerinde kullanımıyla ilgili aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Öğretmenlerin en çok sıkıntı yaşadığı müfredat ve zaman problemi çözülmeli ve gerekirse film izleme etkinliği ilave ders saati olarak öğretimde yerini almalıdır.

2. Filmleri kullanmak için okulların araç-gereç (bilgisayar, video, CD, DVD, film ve belgesel vs.) eksiği giderilmelidir. Okullar yeni film alımı için bütçelerinden pay ayırmalıdır.

3. Kullanılacak filmler amaca hizmet edebilen filmler olmalı, kazanım ve konuları destekleyecek filmler seçilmelidir. Filmlerin seçiminde hitap edilen kitlenin özellikleri gözden kaçırılmamalıdır. Unutulmamalıdır ki kullanılacak filmler her yaşta ya da her kitlede istenilen etkiyi yapmayabilir.

4. Derslerde film olarak sadece belgesel filmler değil bunun yanı sıra kısa filmler ya da tarihi film ve dizilerden kısımlar alınarak konunun belli yerinde kullanılabilir.

5. Filmleri izlemeden önce amaçlar ifade edilmeli, filme dikkat çekilmeli ve filmi izleme sonrası tartışma, beyin fırtınası, çalışma yaprağı üzerinde çalışma gibi çeşitli etkinlikler yapılmalıdır.

6. Tarihi film ve TV dizisi izleme alışkanlığını kazandırmak sadece okulda kullanmakla olmayacaktır. Bu sebeple öğretmenler tarihi film ve dizileri öncelikle kendileri takip etmeli ve öğrencilere de okul dışında da film izlemeyi önermelidirler.

7. Tarih derslerinde öğretmenlerin öğretim etkinliklerinde filmlerden verimli yararlanabilmelerini sağlamak için filmlerin nasıl kullanılacağına dair uygulamalı hizmet içi eğitim verilmelidir.

8. Günümüzde teknolojinin giderek daha da gelişmesiyle birlikte tarihsel film ve belgesellere ulaşma fırsatı oldukça fazladır. Tarihi film ve TV dizilerinin oranı her geçen gün artmakta ve tarihe dair TV programları yapılmaktadır. Ancak filmleri tek başına tarih derslerinde verimi artıracak unsur olarak görmek yanlıştır. Unutulmamalıdır ki filmlerin ve TV dizilerinin izlenilmesi ancak planlı etkinliklerle desteklenirse başarıyı ve derse olan ilgiyi artıracaktır.

